

พลวัตการเรียนรู้กับการสร้างค่านิยมของผู้ปกครองของนักเรียน
โรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำปาง
Learning Dynamics and Value Formation of Parents of Students
in Buddhist Schools in Lampang Province

พระอธิการเกรียงศักดิ์ โชคดี

Phra Atikarn Kriangsak Chokdee

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Lamphun Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: kringsakchokdee2537@gmail.com

Received: 2025-03-31 Revised: 2025-07-01 Accepted: 2025-07-01

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอพลวัตการเรียนรู้กับการสร้างค่านิยมของผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงประเด็นการศึกษาที่มีความเป็นพลวัต ซึ่งประกอบไปด้วย การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม พลวัตของโรงเรียนพระปริยัติธรรมกับกระบวนการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ด้านความรู้ ด้านวิถีวิทยา และด้านการเรียนรู้ เชื่อมโยงความรู้ไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างค่านิยมของผู้ปกครองของนักเรียน กรณี โรงเรียนพระปริยัติปานคำศึกษา ที่มีผู้บริหารเป็นพระสงฆ์และมีวิสัยทัศน์บริหารจัดการโรงเรียนให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาที่มีการแข่งขันของตลาดการศึกษาสูง อีกทั้งนำหลักคุณธรรม จริยธรรม มาเสริมสร้างให้นักเรียนมีความเข้มแข็งด้านจิตใจ และสติปัญญานำมาบูรณาการกับเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม และองค์ความรู้ใหม่ พลวัตการเรียนรู้กับการสร้างค่านิยมของผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นการนำพาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศทางด้านการศึกษาเพื่อให้ผู้ปกครองเชื่อมั่นต่อระบบการศึกษาก่อนที่จะนำบุตรหลานเข้ามาเรียนหนังสือ อีกทั้งมีวิสัยทัศน์บริหารจัดการโรงเรียนให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาที่มีการแข่งขันของตลาดการศึกษาสูง โดยนำหลักคุณธรรม จริยธรรม มาเสริมสร้างให้นักเรียนมีความเข้มแข็งด้านจิตใจ และสติปัญญานำมาบูรณาการกับเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนเพื่อให้เกิดการยอมรับของผู้ปกครอง

คำสำคัญ: พลวัตการเรียนรู้, การสร้างค่านิยมของผู้ปกครองของนักเรียน, โรงเรียนพระปริยัติธรรม

Abstract

This article aims to present the dynamics of learning and the creation of values of parents of students in Buddhist schools that have changed according to social trends and changes in dynamic educational issues, which include the management of Buddhist schools, the dynamics of Buddhist schools and the development process of students in Buddhist schools in terms of knowledge, methodology, and learning, and linking knowledge to sustainable development. The aim is to create values of parents of students in the case of Pan Kam Suksa Buddhist School, which has monks as administrators and a vision to manage the school to keep up with the changes in the education system with high competition in the education market. In addition, the principles of morality and ethics are used to strengthen students' mental and intellectual strength and integrate them with technology appropriately. New knowledge. The dynamics of learning and the creation of values of parents of students in Buddhist schools are used to lead the organization to become an organization of educational excellence so that parents can trust the education system before bringing their children to study. In addition, the vision of managing the school to keep up with the changes in the education system with high competition in the education market is used to strengthen students' mental and intellectual strength and integrate them with technology appropriately for the age of the students in order to gain acceptance from parents.

Key words: Learning Dynamics, Value Formation, Buddhist Schools

บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนการศึกษา เห็นได้ว่าระบบเทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวขับเคลื่อนในทุกวงการของสังคม ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศ เกิดการรับวิทยาการเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการประกอบอาชีพ ส่งผลกระทบด้านต่างๆ เช่น ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ด้านจิตใจและปัญญา เพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) กล่าวคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทย ในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากผลของการยกระดับด้านสุขภาวะ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา ดัชนีการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สะท้อนว่า คนไทยทุกช่วงวัยมีความรู้ความสามารถโดยรวมเพิ่มขึ้น แต่กลับพบว่ายังมีทักษะด้านการอ่าน หรือการศึกษาหาความรู้ที่ลดลง และมีจำนวนเยาวชนที่ไม่ได้เรียนและไม่ได้ทำงานใดๆ เพิ่มสูงขึ้นทำให้ศักยภาพของเยาวชนกลุ่มนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์และไม่ได้การพัฒนา ซึ่งประเด็นด้านการพัฒนาทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยมาโดยตลอดจากระบบและคุณภาพการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จากรายงานขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ทำการทดสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียน ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และการอ่าน พบว่า นักเรียนไทยร้อยละ 59.5 อยู่ในกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566: 9-10) ดังนั้น โรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องมีการปรับระบบคุณภาพการศึกษาให้ครอบคลุมในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารของโรงเรียน พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่สูง ให้ผู้ปกครองเกิดการยอมรับในการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไปเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ ปลุกฝังความศรัทธา มั่นคงต่อพระพุทธศาสนา น้อมนำหลักธรรมและพระวินัยไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต เกิดปัญญา สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยเผยแผ่ ปกป้อง รักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและส่งเสริมสันติสุขแก่สังคมไทยและสังคมโลกสืบไป (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2561: 3) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันของสังคมไทย กระแส

การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร การคมนาคม การรับส่งข้อมูล และวิทยาการต่าง ๆ การแพร่ขยายของวัฒนธรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมถึงการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจและการค้าระดับโลกในระบบการค้าเสรี จากการที่ประเทศพัฒนามีปัจจัยพื้นฐานด้านต่าง ๆ ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่จะรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจความสามารถที่จะแข่งขันในตลาดโลก ความสามารถที่จะรับถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยีการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะของฝีมือแรงงานหรือการเตรียมคนให้มีคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นล้วนแต่ส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ขึ้นในสังคม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องใช้ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับกันว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือวิธีการที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์

เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ และความต้องการของตนเอง ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ สอดรับกับแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไข พุทธศักราช 2545 มีเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคนและทุกคนเพื่อการศึกษาและมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ประชาชนไทยทุกเพศ ทุกวัย ได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างทั่วถึง อันจะทำให้ประชาชนมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันพัฒนาประเทศต่อไป อย่างไรก็ตาม แม้ใน หมวด 2 มาตรา 10 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาจะกำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคล มีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ปัจจุบันยังมีกลุ่มเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา เป็นจำนวนมาก และกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงประเทศที่ว่า “เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ทั้งการสร้างหลักประกันชีวิต สวัสดิการ สังคม ความมั่นคงด้านอาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพและที่อยู่อาศัย การคุ้มครองผู้บริโภค และความ มั่นคงในสิทธิมนุษยชน” (คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565: 121) แต่ความยากจนและความด้อยโอกาสทางการศึกษาได้ก่อตัวและทวีความรุนแรงมาโดยตลอด โดยประเทศไทยมีเด็กด้อยโอกาสที่ถือว่าเป็นผู้พลาดโอกาสและผู้ขาดโอกาสอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย ดังนั้น การที่การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีแนวทางการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กด้อยโอกาส ส่งผลให้

สามารถวางแผนการดำเนินการจัดการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสได้ตรงตามบริบทของกลุ่มเด็กด้อยโอกาสในสังคมไทยให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 -2579 ที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนอย่างเท่าเทียมและพอเพียง นับเป็นการจัดการศึกษาให้ประชาชนทุกคนทุกช่วงวัย ได้มีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และควรได้รับการพัฒนาตามความพร้อมและความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อันจะนำไปพัฒนาตนเอง และสังคมโดยไม่ปล่อยปะละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No one left behind) (พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร (นะวะแก้ว), 2563: 122) เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและการศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสจึงเป็นเรื่องที่สำคัญได้มีการกำหนดไว้ในทางกฎหมายตามนโยบายของรัฐบาลอย่างต่อเนื่องเพื่อคุ้มครอง และพัฒนาเด็กเยาวชนผู้ด้อยโอกาสผู้ยากไร้ให้ผู้ด้อยโอกาสมีคุณภาพชีวิตที่ดีการศึกษาเป็นสิทธิอันพึงมีพึงได้สำหรับเด็กด้อยโอกาสทุกคนเพื่อให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) (ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ, 2546: 127-129) ที่หน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนคณะสงฆ์ หน่วยงานการศึกษา มองเห็นถึงปัญหาการศึกษาของสามเณรและเยาวชน จึงเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมขึ้นมา

และแนวโน้มและทิศทางบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นสิ่งสำคัญต่อความเชื่อมั่นของผู้ปกครองและนักเรียน ในการจะปฏิรูปการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายของชาติสำเร็จได้ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ทำหน้าที่เพียงบริหารจัดการโรงเรียนเพียงอย่างเดียว ต้องพัฒนาครู ดูแลนักเรียนในชั้นเรียน ตลอดถึงผู้ปกครองของนักเรียน ในปัจจุบันสถานการณ์ของระบบการศึกษาในประเทศได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีโลกไร้พรมแดนที่ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลา ติดตามทิศทางการศึกษาในประเทศต่างๆ ซึ่งบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องปรับตัวและประเมินสถานการณ์และนโยบายการศึกษาของชาติให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องรู้จักบริบทของตนเองว่าจะนำพาองค์กรไปในทิศทางไหน และต้องปรับ Mindset ของตนเองและคณะกรรมการบริหาร บุคลากรครู และบุคลากรกลุ่มงานอื่นๆ ให้มีความคิดเห็นที่ไปในทิศทางเดียวกัน รู้จักตนเอง รู้จักชั้นเรียน รู้จักครู และวิธีการสอน และที่สำคัญทุกคนต้องพร้อมที่จะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ และทักษะของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่จะนำไปสู่การพัฒนาองค์กร (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการ

ศึกษา (กสศ.), 2567: ออนไลน์) ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารต้องปรับตัวรู้บริบทของตนเองเพื่อประเมินและจับทิศทางจะบริหารโรงเรียน

2. ผู้บริหารต้องมีทักษะการเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการวางแผนการจัดการ และการกำหนดกลยุทธ์

3. ทักษะในการเป็นผู้นำทางวิชาการซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญมากเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนจะต้องกำหนดกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ มาบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ เข้าใจจิตวิทยาการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละช่วงวัย และเพิ่มศักยภาพของบุคลากรครูในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

4. ทักษะการเป็นโค้ชชิ่ง (Coaching) ผู้บริหารต้องคอยแนะนำและเอาใจใส่บุคลากรทุกกลุ่มงานเพื่อเสริมกำลังใจในการทำงาน โดยหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจในการสั่งการและปรับตนเองเป็นพี่เลี้ยงช่วยเหลือกันเมื่อมีปัญหา

จากที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาการศึกษา บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ครู ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษา ล้วนแล้วมีความสำคัญในการสร้างรากฐานความเชื่อมั่นของผู้ปกครองของนักเรียน ที่กำลังพิจารณานำบุตรหลานเข้ามาศึกษาเล่าเรียนหนังสือ และในปัจจุบันสังคมมีความเปราะบางมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เด็กนักเรียน ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม จิตใจ และปัญญา ขาดการยั้งคิด เมื่อเกิดปัญหาไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นได้ ทั้งนี้ โรงเรียนปริยัติธรรมจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ผู้ปกครองเลือกที่นำบุตรหลานมาเรียนหนังสือ เนื่องจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ไม่ได้จำกัดเพียงฝ่ายคฤหัสถ์ ยังมีผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาที่เป็นฝ่ายบรรพชิต ออกแบบหลักสูตร กิจกรรมที่บูรณาการกับหลักพระพุทธศาสนา เพื่อเสริมความเข้มแข็งทางจิตใจและปัญญาให้กับเด็กนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 สามารถตอบสนองการแข่งขันในการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่น และเหมาะสม มีความรู้ในหลักการเชิงทฤษฎี ทักษะ บทบาทหน้าที่ คุณธรรมจริยธรรม เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ และเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนที่กำลังวางแผนให้บุตรหลานเข้ามาเรียนในโรงเรียนปริยัติธรรม

พลวัตการเรียนรู้ในโรงเรียนปริยัติธรรม

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยพระปรารภของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (จวน อุฏฐายีมหาเถระ) ตรัสไว้ว่า การศึกษาทางโลกเจริญ

ก้าวหน้ามากขึ้นตามความเปลี่ยนแปลงของโลก การศึกษาพระปริยัติธรรมก็จำเป็นต้องอนุวัตรไปตามความเปลี่ยนแปลงของโลกบ้าง จึงเห็นสมควรที่จะมีหลักสูตรในการเรียนพระปริยัติธรรมเพิ่มขึ้นอีกแผนกหนึ่ง คือหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2547: 7)

สำหรับการกระบวนการพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีแนวทางเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งทางความประพฤติ จิตใจ และปัญญา สอดคล้องตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งมีความกลมกลืนอยู่ในวิถีชีวิตของความเป็นนักบวช ประกอบทั้งเป็นไปตามระบบการจัดการศึกษาที่บูรณาการศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา ร่วมกับรายวิชาที่เรียนสายสามัญศึกษาซึ่งเป็นองค์ประกอบทางสังคม และองค์ประกอบภายในบุคคล คือ 1) กัลยาณมิตร เป็นองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี 2) โยนิโสมนสิการ เป็นองค์ประกอบภายใน ซึ่งควบคู่ไปกับองค์ประกอบภายนอก ได้แก่ การใช้ความคิดถูกวิธี คือ คิดสืบสาวให้ถึงต้นตอ ตามหลักความสัมพันธ์แห่งองค์ประกอบและเหตุปัจจัยต่างๆ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2565: 23) ดังนี้

1. การพัฒนาผู้เรียนด้านความประพฤติ (Behavior) การพัฒนาผู้เรียนด้านความประพฤตินี้ ทางพระพุทธศาสนามีเครื่องมือสำคัญในการควบคุม ฝึกหัด และพัฒนาพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและทางวาจานั้นคือ “ศีล” กล่าวคือ ภาวะของผู้ที่มีหลักความประพฤติถูกต้อง คือมีความ ประพฤติดีทางกาย วาจา และสัมมาชีพ ศีลไม่ใช่ตัวการให้เกิดปัญหาโดยตรงภารกิจของศีลในกระบวนการ สร้างปัญญาคือ การสร้างภาวะเกื้อกูลแก่การกำจัดอวิชชา และเป็นปัจจัยสนับสนุนการสร้างปัญญาด้วยระบบ ความประพฤติและการดำเนินชีวิต กระบวนการพัฒนาศีล ผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นสามเณร ต้องรักษาศีล 10 ข้อ สวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น สาธยายพระพุทธมนต์โดยกำหนด บทสวดที่เหมาะสมตามระดับชั้น และสวดมนต์ไหว้พระก่อนจำวัดเป็นประจำทุกวัน และข้อวัตรปฏิบัติต่างๆ อันเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติ ของวัด และโรงเรียนมีความรับผิดชอบ และให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ด้านร่างกาย มีการรณรงค์การรักษาบุคลิกภาพและการแต่งกายสุภาพ โดยให้มีการประเมินตรวจสอบ และติดตามผลอย่าง

2. การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตใจ (Mind) การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตใจ เป็นสิ่งที่ทำได้ยากขึ้นมากอีกขั้นหนึ่ง ด้วยมีความละเอียดอ่อน มีความซับซ้อนยากลึกหยั่งถึง ทางพระพุทธศาสนามีเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาจิต คือ การฝึกสมาธิ ไม่ให้ใจคิดฟุ้งซ่าน

3. การพัฒนาผู้เรียนด้านปัญญา (Wisdom) การพัฒนาผู้เรียนด้านปัญญาเป็นการพัฒนาขั้นสูงทางพระพุทธศาสนาได้จำแนกปัญญาไว้ 3 ประการ คือ 1) จินตามยปัญญา ปัญญาเกิดแต่การคิดการพิจารณาหาเหตุผล 2) สุตมยปัญญา ปัญญาเกิดแต่ การสดับการเล่าเรียน 3) ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดแต่การฝึกอบรมลงมือปฏิบัติ

จะเห็นได้ว่า กระบวนการพัฒนาปัญญาผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 3 ด้าน คือ 1) ด้านจินตามยปัญญา ปลุกฝังให้ผู้เรียนคิดอย่างละเอียดถี่ถ้วน หรือที่เรียกว่า โยนิโสมนสิการ คือ คิดอย่างมีเหตุผล คิดถูกวิธี คิดมีระเบียบ และคิดเป็นกุศล 2) ด้านสุตมยปัญญา ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะการฟังอย่างตั้งใจ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้พัฒนาสื่อเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน 3) ด้านภาวนามยปัญญา ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ โดยเน้นการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีธรรมะจากการศึกษานักธรรมและบาลีเป็นฐาน ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความถนัดและความชื่นชอบของบุคคลด้วยแนวทางพัฒนาผู้เรียนนี้ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 ที่ว่ามีความรู้และทักษะในวิชาการทางพระพุทธศาสนา และมีความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมสนับสนุนแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญแก่ชุมชน สังคม และพระพุทธศาสนา ตลอดจนส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่จะสามารถเจริญงอกงามได้ตามรู้แบบการบ่มเพาะปัญญา

ภาพที่ 1 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียนด้านความประพฤติ
การพัฒนาผู้เรียนด้านจิตใจ และการพัฒนาผู้เรียนด้านปัญญา

บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติปานคำศึกษา

เมื่อกล่าวถึงระบบการศึกษาทุกคนไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าในปัจจุบันระบบการศึกษาเป็นไปในเชิงธุรกิจมากขึ้น และเกิดการแข่งขันสูงอย่างเห็นได้ชัด แต่ละโรงเรียนคัดกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์เชิงชวนผู้ปกครองที่วางแผนจะนำบุตรหลานเข้ามาศึกษายังโรงเรียนนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าเทอม ระบบการเรียนการสอน ความเอาใจใส่ของบุคลากรครู สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ความสะดวกสบายในบริเวณรอบๆ โรงเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนให้แก่บุตรหลาน ทุกอย่างต้องดีที่สุดเพื่อให้บุตรหลานเติบโตมาในสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์แบบ จนกลายเป็นค่านิยมของผู้ปกครองในยุคปัจจุบัน อีกทั้งผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริมและเปิดโอกาสได้มีทักษะชีวิตล้วนเป็นบทบาทที่ผู้ปกครองต้องสนับสนุน ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เช่น สนับสนุนให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมให้เด็กค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และเปิดโอกาสให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นบทบาทของผู้ปกครองที่จะต้องหนุนเสริมของกิจกรรมทางโรงเรียน (จากุพัจน์ มงคลวัจน์ และปัทมศิริ ธีรบุรุษ จารัณวิวัฒน์, 2567: 742-753.) และในขณะเดียวกันโรงเรียนพระปริยัติปานคำศึกษาก็ต้องปรับตัวตามบริบทสังคมเช่นกัน ท่ามกลางค่านิยมของผู้ปกครองในปัจจุบัน แต่เมื่อย้อนกลับไปดูวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้งโรงเรียนพระปริยัติปานคำศึกษา ก่อตั้งเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเด็กและเยาวชน เปิดโอกาสและขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีสถานที่เรียนหนังสือ และได้รับการอุดหนุนงบประมาณจากรัฐบาล จากที่กล่าวมาถือว่าเป็นค่านิยมอีกประเภทหนึ่งที่ประชาชนที่ยากจนสามารถนำบุตรหลานมาเรียนโดยมีค่าใช้จ่ายไม่มากนัก และแบ่งเบาการเงินของครอบครัวได้ แต่ประเด็นที่สำคัญของพลวัตการเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมให้แก่ผู้ปกครองก็คือคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ออกแบบหลักสูตรให้เด็กและเยาวชนที่เข้ามาเรียนได้มีความรู้ พัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านจิตใจและปัญญา ที่เหมาะสมกับช่วงวัยเติบโตเป็นคนดีของสังคม มีคุณธรรม ศีลธรรม ประกอบสัมมาชีพได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะทักษะทางด้านอารมณ์ (Soft Skills) เช่น

1. ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความเป็นผู้นำ ฯลฯ เช่น ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา Critical thinking & Problem solving
2. ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม Creativity & Innovation

3. ทักษะความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ Cross-cultural understanding

4. ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะความเป็นผู้นำ Collaboration, Teamwork & Leadership

5. ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ Communications, Information & Media literacy

6. ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร Computing & ICT literacy

7. ทักษะด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ Career & Learning skills

ทักษะด้านความรู้ (Hard Skills) ได้แก่

1. อ่านออก (Reading)

2. เขียนได้ (Writing)

3. คณิตเลขเป็น (Mathematics)

ดังนั้น คุณภาพการศึกษาเหล่านี้จะเป็นการสร้างค่านิยมให้แก่ผู้ปกครองที่นำบุตรหลานเข้ามาศึกษาต่อในโรงเรียนพระปริยัติปานคำศึกษา ซึ่งทางโรงเรียนได้ดำเนินการกิจกรรมโดยครอบคลุมทักษะต่างๆ ที่เหมาะสมกับช่วงวัยจึงทำให้ได้รับการไว้วางใจของผู้ปกครองในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง และมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ให้แก่ผู้ปกครองได้รับทราบและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของทางโรงเรียน

อิทธิพลของค่านิยมทางศาสนาและวัฒนธรรมที่มีต่อพฤติกรรมและทัศนคติของผู้ปกครอง

ความเชื่อทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการกำหนดทัศนคติ การเปลี่ยนแปลงระบบค่านิยม และการกำหนดบรรทัดฐานทางศีลธรรม จริยธรรม และจิตวิญญาณ ซึ่งสิ่งนี้มีความสำคัญ เนื่องจากบรรทัดฐานของแต่ละบุคคลและพฤติกรรมทั่วไปฝังแน่นอยู่ในตัวจากการเรียนรู้ทางสังคมและการสื่อสารนั้นสัมพันธ์กับทัศนคติ ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรม ทัศนคติของผู้ปกครอง (อาานนท์ เลียงพรหม, 2564: 257-258) ซึ่งประกอบกับโรงเรียนต่างๆ ได้พัฒนาและแข่งขันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองเพื่อให้เป็นที่สนใจและเป็นที่สนใจและเป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป ดังนั้น ในการตัดสินใจของผู้ปกครองต้องใช้ความคิด การวิเคราะห์ พิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบด้าน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจเพราะก่อนที่ผู้ปกครองจะส่งบุตรหลานเข้าเรียนนั้น จะต้องทำการศึกษาปัจจัยต่าง ของโรงเรียน โดย

เฉพาะอย่างยิ่งในสภาพปัจจุบัน ทศนคติของผู้ปกครองมีปัจจัยมาเกี่ยวข้องมากมาย เช่น สภาพเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่าย ความศรัทธาและค่านิยม สิ่งแวดล้อม ครู ผู้บริหาร เป็นต้น ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า ค่านิยมทางศาสนา และวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อทศนคติของผู้ปกครองหวังที่จะให้นักเรียน บุตรหลานมีคุณธรรม ศีลธรรม และเป็นคนดีของสังคมตามคำสอนของพระพุทธศาสนา

บทสรุป

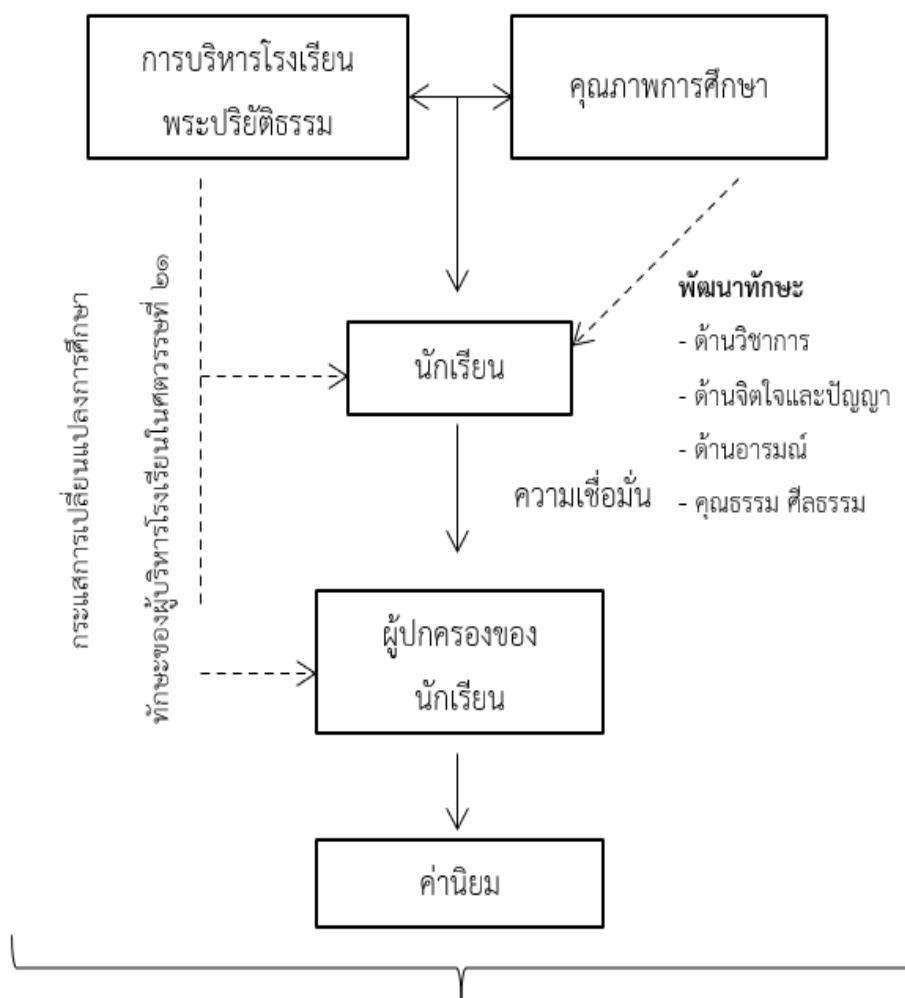
โรงเรียนหรือสถานศึกษาในปัจจุบันมีการปรับระบบคุณภาพการศึกษาทั้งการบริหารของโรงเรียน พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีที่สูง ให้ผู้ปกครองเกิดการยอมรับในการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ รวมไปถึงการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไปเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องถ่องแท้ ปลุกฝังความศรัทธา มั่นคงต่อพระพุทธศาสนา น้อมนำหลักธรรมและพระวินัยไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต เกิดปัญญาสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยเผยแผ่ ปกป้อง รักษาพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและส่งเสริมสันติสุขแก่สังคมไทยและสังคมโลก

การจัดการเรียนการสอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ และความต้องการของตนเอง ได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ สอดรับกับแนวคิดการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไข พุทธศักราช 2545 มีเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อได้มีโอกาสรับการศึกษาอย่างทั่วถึง อันจะทำให้ประชาชนมีความพร้อมที่จะร่วมมือกันพัฒนาประเทศต่อไป และแนวโน้มและทิศทางบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม การพัฒนาการศึกษา บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ครู ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษา ล้วนแล้วมีความสำคัญในการสร้างรากฐานความเชื่อมั่นของผู้ปกครองของนักเรียน ที่กำลังพิจารณานำบุตรหลานเข้ามาศึกษาเล่าเรียนหนังสือ และในปัจจุบันสังคมมีความเปราะบางมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้เด็กนักเรียน ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคม จิตใจ และปัญญา ขาดการยั้งคิด เมื่อเกิดปัญหาไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นได้ สามารถตอบสนองการแข่งขัน

ในการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้กระบวนการพัฒนาปัญญาผู้เรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 3 ด้าน คือ 1) ด้านจินตมยปัญญา ปลุกฝังให้ผู้เรียนคิดอย่างละเอียดถี่ถ้วน 2) ด้านสุตมยปัญญา ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะการฟังอย่างตั้งใจ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้พัฒนาสื่อเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ และส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่าน 3) ด้านภาวนามยปัญญาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ โดยเน้นการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน โดยมีธรรมะจากการศึกษานักธรรมและบาลีเป็นฐาน ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความถนัดและความชื่นชอบของบุคคล

เมื่อกล่าวถึงระบบการศึกษาปัจจุบันเป็นไปในเชิงธุรกิจมากขึ้น และเกิดการแข่งขันสูงอย่างเห็นได้ชัด แต่ละโรงเรียนจัดกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์เชิงชวนผู้ปกครองที่วางแผนจะนำบุตรหลานเข้ามาศึกษาในโรงเรียนนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นค่าเทอม ระบบการเรียนการสอน ความเอาใจใส่ของบุคลากรครู สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ความสะดวกสบายในบริเวณรอบๆ โรงเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจเลือกสถานที่เรียนให้แก่บุตรหลาน จนกลายเป็นค่านิยมของผู้ปกครองในยุคปัจจุบัน และในขณะเดียวกันโรงเรียนพระปริยัติปานคำศึกษาก็ต้องปรับตัวตามบริบทสังคมเช่นกัน แต่ประเด็นที่สำคัญของพลวัตการเรียนรู้เพื่อสร้างค่านิยมให้แก่ผู้ปกครองก็คือ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ออกแบบหลักสูตรให้เด็กและเยาวชนที่เข้ามาเรียนได้มีความรู้ พัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านจิตใจและปัญญา ที่เหมาะสมกับช่วงวัย เติบโตเป็นคนดีของสังคม มีคุณธรรม ศีลธรรม ประกอบสัมมาชีพได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะทักษะทางด้านอารมณ์ (Soft Skills) และ ทักษะด้านความรู้ (Hard Skills) ซึ่งทางโรงเรียนได้ดำเนินการกิจกรรมโดยครอบคลุมทักษะต่างๆ ที่เหมาะสมกับช่วงวัยจึงทำให้ได้รับการไว้วางใจของผู้ปกครองในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง และมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ให้แก่ผู้ปกครองได้รับทราบและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของทางโรงเรียน

องค์ความรู้ใหม่

พลวัตการเรียนรู้กับการสร้างค่านิยมของผู้ปกครองของ
นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม

พลวัตการเรียนรู้กับการสร้างค่านิยมของผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นการนำพาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศทางการศึกษาเพื่อให้ผู้ปกครองเชื่อมั่นต่อระบบการศึกษาก่อนที่จะนำบุตรหลานเข้ามาเรียนหนังสือ อีกทั้งมีวิสัยทัศน์บริหารจัดการโรงเรียนให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาที่มีการแข่งขันของตลาดการศึกษาสูง โดยนำหลักคุณธรรม จริยธรรม มาเสริมสร้างให้นักเรียนมีความเข้มแข็งด้านจิตใจ และสติปัญญานำมาบูรณาการกับเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียนเพื่อให้เกิดการยอมรับของผู้ปกครอง

บรรณานุกรม

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.). (2567). **ทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. แหล่งที่มา: <https://www.starfishlabz.com/blog> [12 ธันวาคม 2567].
- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). **คู่มือการปฏิบัติงานการขออนุญาตจัดตั้งและขยายชั้นเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2557). **คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- พระมหาจักรพันธ์ จุกวโร (นวะแก้ว). (2563). แนวทางการพัฒนาศักยภาพและโอกาสทางการศึกษาของเยาวชนบนพื้นที่สูงในจังหวัดตาก. *วารสารปัญญาปณิธาน*, 5(1), 122.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2565). **ปรัชญาการศึกษาของไทย ภาค พุทธธรรม: แก่นนำ การศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวຍ.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2565). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566-2570**. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

อานนท์ เลี้ยงพรหม. (2564). ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกโรงเรียนให้นักเรียน
เข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(12), 257-
258.